

## บทที่ 2

### ค่าสินไหมทดแทนกรณีที่มีความเสียหายแก่ทรัพย์สิน

#### ● ค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายแก่ทรัพย์สิน

มาตรา 438 วรรคสองเป็นบทหลักที่นำมาใช้ปรับในกรณีที่มีการเรียกค่าสินไหมทดแทนในความเสียหายแก่ทรัพย์สิน ซึ่งกฎหมายกำหนดให้ต้องคืนทรัพย์สินหรือใช้ราคามทดแทนการคืนทรัพย์สิน ทั้งยังต้องรับผิดชอบในค่าเสียหาย ค่าขาดประโยชน์จากการที่ไม่ได้ใช้สอยทรัพย์สินระหว่างถูกกระทำละเมิดด้วย ทรัพย์สินบางชนิดอาจมีการเสื่อมราคา ก็อาจเรียกค่าเสื่อมราคาโดยถือเป็นค่าเสียหายได้ด้วย (ฎีกาที่ 1874/2526)

ฎ 2685/2534 โจทก์เช่ารถโดยสารมาและถูกรถบรรทุกของจำเลยที่ 1 ชน โจทก์ได้ซ่อมรถโดยสารตามสัญญาเช่า โจทก์จึงฟ้องเรียกค่าเสียหายดังกล่าวและค่าขาดรายได้ของรถยนต์โดยสารในระหว่างซ่อมจากจำเลยที่ 1 ได้

คำนำรถในระหว่างซ่อมรถ โจทก์จะต้องจ่ายแก่ผู้ให้เช่าเป็นเงินลงทุนของโจทก์ที่จะทำให้เกิดรายได้ ซึ่งไม่ว่าจะมีเหตุละเมิดขึ้นหรือไม่ โจทก์ก็ต้องจ่ายอยู่แล้ว ค่าเช่าจึงไม่ใช่ความเสียหายที่เกิดจากการกระทำละเมิดของจำเลย

#### ข้อสังเกต

มาตรา 438 วรรคสองเท่านั้นที่เป็นบทกำหนดให้การชดใช้ค่าสินไหมทดแทนในกรณีมีความเสียหายต่อทรัพย์สินว่ามีอยู่อย่างไร ส่วนมาตราอื่นที่เกี่ยวข้องกับกรณีที่มีความเสียหายต่อทรัพย์สินจะเป็นบทบัญญัติเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับมาตรา 438 วรรคสอง มิใช่เป็นบทกำหนดว่าค่าสินไหมทดแทนจะชดใช้ให้แก่ไหนเพียงใด

มาตรา 439 เป็นบทเกี่ยวเนื่องกับมาตรา 438 วรรคสองในส่วนที่กฎหมายกำหนดให้ “ต้องคืนทรัพย์” โดยมาตรา 439 กำหนดเน้นย้ำให้ “ความรับผิดชอบ” ในการคืนทรัพย์ยังคงมีอยู่ไม่ว่าจะมีเหตุใดที่ทำให้การคืนทรัพย์เป็นไปได้ เช่น การเกิดอุบัติเหตุหรือมีเหตุอันเป็นพ้นวิสัย

มาตรา 440 เป็นบทที่ต่อเนื่องจากมาตรา 438 วรรคสองในส่วนที่กฎหมายกำหนดให้ “ต้องใช้ราคาแทนการคืนทรัพย์” ว่าในกรณีที่มีการกำหนดราคาทรัพย์สินแทนการคืนทรัพย์ที่เสียหายไปแล้วนั้น ผู้เสียหายย่อมมีสิทธิที่จะเรียกดอกเบี้ยจากราคาทรัพย์สินซึ่งผู้ต้องรับผิดชอบจะต้องชดใช้ได้ด้วย ทั้งนี้ โดยให้คิดตั้งแต่ “เวลาอันเป็นฐานที่ตั้งแห่งการประมาณราคา”

มาตรา 441 เป็นบทบัญญัติพิเศษซึ่งทำให้หนี้ระงับแม้ว่าผู้เสียหายจะยังไม่ได้รับการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแต่อย่างใด ผู้ต้องรับผิดชอบเพื่อละเมิดก็สามารถยกเหตุขึ้นอ้างให้ตนหลุดพ้นจากการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนได้ ด้วยการอ้างว่าได้มีการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนไปแล้วให้แก่ผู้ครองทรัพย์ในขณะนั้นแล้ว

- กรณีที่ทรัพย์ที่เสียหายไม่อาจคืนได้เพราะอุบัติเหตุหรือเหตุสุดวิสัย

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 439 บัญญัติว่า “บุคคลผู้จำต้องคืนทรัพย์อันผู้อื่นเสียไปเพราะละเมิดแห่งตนนั้นยังต้องรับผิดชอบตลอดถึงการที่ทรัพย์นั้นทำลายลงโดยอุบัติเหตุ หรือการคืนทรัพย์ตกเป็นพ้นวิสัยเพราะเหตุอย่างอื่นโดยอุบัติเหตุ หรือทรัพย์นั้นเสื่อมเสียลงโดยอุบัติเหตุ นั้นด้วย เว้นแต่เมื่อการที่ทรัพย์นั้นทำลายหรือตกเป็นพ้นวิสัยจะคืนหรือเสื่อมเสียนั้น ถึงแม้ว่าจะมิได้มีการทำละเมิดก็จะต้องตกไปเป็นอย่างนั้นอยู่เอง”

A person who is bound to return a thing of which he has deprived another by a wrongful act is also responsible for the accidental destruction of the thing, or for accidental impossibility of returning it arising from any other cause, or for its of returning it or the deterioration would have happened even it the wrongful act had not been committed.

มาตรา 439 กล่าวถึงหน้าที่ในการ “คืนทรัพย์” อันเป็นหน้าที่ที่กำหนดไว้อย่างชัดเจนในมาตรา 438 หน้าที่ในการคืนทรัพย์เป็นกรณีแรกและผู้กระทำละเมิดจะต้องกระทำในกรณีที่มีการเอาทรัพย์ไปโดยละเมิด แต่ถ้าทรัพย์นั้นคืนไม่ได้ว่าเพราะเหตุใดก็ต้องใช้ราคาทรัพย์สินนั้น มาตรา 439

บังคับให้ผู้ละเมิดต้องรับผิดชอบแม้กระทั่งว่าทรัพย์สินนั้นจะทำลายลงโดยอุบัติเหตุ หรือการคืนทรัพย์สินตกเป็นพันวิสัยไปแล้ว

บทบัญญัติมาตรานี้ ออกมารับกับบททั่วไปในเรื่องหนี้ เนื่องจากหนี้ในมูลละเมิดนั้น ลูกหนี้ได้ชื่อว่าผิดนัดมาแต่เวลาที่ทำละเมิด (มาตรา 206) และผลของการผิดนัด ลูกหนี้ต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้นในระหว่างเวลาที่ผิดนัด แม้ว่า การชำระหนี้ นั้นจะกลายเป็นพันวิสัยก็ตาม (มาตรา 217) ดังนั้นเมื่อมีการละเมิด เป็นเหตุให้ต้องมีการคืนทรัพย์สิน ผู้ละเมิดจึงต้องรับผิดชอบในผลละเมิดนั้น แม้ถึงว่าการคืนทรัพย์สินนั้นทำไม่ได้ เพราะไม่มีทรัพย์สินจะคืนเนื่องจากอุบัติเหตุหรือเป็นเรื่องพันวิสัย

อย่างไรก็ตามมีข้อยกเว้นว่า แม้ว่าจะมิได้มีการกระทำละเมิด ทรัพย์สินนั้นก็จะต้องถูกทำลายหรือเสียหายอยู่ดี เช่น นายแดงไปลักไก่มา 1 ตัว ต่อมาไก่ตัวนั้นตายลง เพราะเกิดโรคระบาด เพราะฉะนั้นหากนายแดงพิสูจน์ได้ว่า แม้นกไม่ลักมาไก่ก็ต้องตายและไก่ในหมู่บ้านนั้นก็ตายหมดทั้งหมู่บ้าน เช่นนี้เป็นการพิสูจน์ว่าแม้จะมีได้กระทำละเมิดความเสียหายนั้นก็ยังคงต้องเกิดขึ้นอยู่ดี

#### ข้อสังเกต

มาตรา 439 บัญญัติเพียงว่า “...จำเลยต้องคืนทรัพย์สิน ถึงแม้ว่า... เว้นแต่...” เพราะฉะนั้นหากมีกรณีที่เกิดเหตุการณเกิดขึ้นอันสามารถอ้างได้เข้าข้อยกเว้น คือเมื่อสามารถพิสูจน์ได้ว่าถึงอย่างไร ทรัพย์สินนั้นก็ต้องสูญหายหรือเสื่อมเสียไป ความรับผิดชอบในเรื่อง “การคืนทรัพย์สิน” ก็หมดไป ซึ่งรวมทั้งการชดใช้ราคาแทนการคืนทรัพย์สินด้วย แต่ความรับผิดชอบในเรื่องของ “ค่าเสียหายและค่าขาดประโยชน์” ยังคงมีอยู่

ปัญหาว่า เมื่อมีการละเมิดเอาทรัพย์สินไป และทรัพย์สินนั้นสูญหายไปในขณะที่ทรัพย์สินนั้นไม่ได้อยู่ในความครอบครองของผู้ละเมิด ผู้ทำละเมิดจะยังคงต้องรับผิดชอบหรือไม่คำตอบคือ ยังคงต้องรับผิดชอบ ดังเคยมีคำพิพากษาศาลฎีกาได้ตัดสินไว้แล้วว่า จำเลยใช้ให้คนมาลักไม้ของโจทก์ไป ศาลพิพากษาลงโทษจำเลยแล้ว ไม้ของกลางอยู่ที่สถานีตำรวจถูกไฟไหม้หมด จำเลยทำละเมิดตั้งแต่วันลักไป เมื่อจำเลยพิสูจน์ไม่ได้ว่าแม้จะไม่ละเมิดก็ยังเสียหายอยู่นั่นเอง จำเลยต้องรับผิดชอบ (ฎ.1090/2518)

### ตัวอย่างข้อสอบประเด็นมาตรา 439

แมวว่าจ้างแ้วให้ไปลักโทรทัศน์ของดีม ต่อมาตำรวจจับแมวและแ้วได้ และยึดโทรทัศน์ของกลางไว้ที่สถานีตำรวจ ขาวลอบวางเพลิงเผาสถานีตำรวจ เป็นเหตุให้โทรทัศน์ของกลางถูกไฟไหม้ไปด้วย ดังนี้ให้ท่านวินิจฉัยว่า ดีมจะเรียกร้องให้แมวและแ้วชดใช้ค่าสินไหมทดแทนในราคาโทรทัศน์ที่ถูกไฟไหม้ได้หรือไม่อย่างไร

#### ธงคำตอบ

**หลักกฎหมาย** ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420 มาตรา 439 และมาตรา 432  
**วินิจฉัย** แมวว่าจ้างแ้วให้ไปลักโทรทัศน์ของดีม ดังนั้นแมวและแ้วจึงเป็นผู้ร่วมกันทำละเมิดตามมาตรา 420 และมาตรา 432 และต้องร่วมกันรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ดีมผู้เสียหาย ตามมาตรา 438 วรรคสอง คือ การคืนโทรทัศน์ที่ลักมาหรือใช้ราคาแทนการคืนทรัพย์สิน รวมทั้งค่าเสียหายอย่างใดจากการไม่ได้ใช้ทรัพย์สินนั้น

เมื่อแมวและแ้วมีหน้าที่ต้องคืนทรัพย์สินให้แก่ผู้เสียหายเพราะเหตุละเมิด แมวและแ้วจึงยังคงต้องรับผิดชอบในการคืนทรัพย์สิน แม้ว่ามีความเสียหายแก่ทรัพย์สิน ทำให้คืนทรัพย์สินนั้นไม่ได้ จะเกิดขึ้นเพราะอุบัติเหตุก็ตาม แมวและแ้วก็ต้องร่วมกันรับผิดชอบ เว้นแต่จะสามารถพิสูจน์ได้ว่า ถึงแม้พวกตนจะมีได้ขโมยโทรทัศน์มา โทรทัศน์นั้นก็คงต้องเสียหายไปอยู่ดี

เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า การคืนทรัพย์สินไม่อาจทำได้ ดีมจึงเรียกร้องให้แมวและแ้วชดใช้ราคาแทนการคืนโทรทัศน์ได้ตามมาตรา 432 วรรคสอง

#### • ดอกเบี้ยในราคาทรัพย์สิน

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 440 บัญญัติว่า “ในกรณีที่ต้องใช้ราคาทรัพย์สินอันได้เอาของเขาไปก็ดี ในกรณีที่ต้องใช้ราคาทรัพย์สินอันลดน้อยเพราะบุบสลายก็ดี ฝ่ายผู้ต้องเสียหายจะเรียกดอกเบี้ยในจำนวนเงินที่จะต้องชดใช้คิดตั้งแต่วันอันเป็นฐานที่ตั้งแห่งการประมาณราคานั้นก็ได้

If on account of the taking of a thing its value, or, on account of damage to a thing, its diminution in value is to be made good, the injured party demand interest on the amount to be made good from the time which serves as the basis for the estimate of the value.

กรณีที่มีการ “ใช้ราคาทรัพย์สิน” นอกจากกฎหมายจะให้สิทธิแก่ผู้เสียหายในการเรียกเงินตามราคาทรัพย์สินแล้ว กฎหมายให้อำนาจแก่ผู้เสียหายในการเรียก “ดอกเบี้ย” ได้จากจำนวนเงินที่จะต้องใช้ราคาทรัพย์สิน ขอให้สังเกตคำว่า “ต้องใช้ราคาทรัพย์สิน” ซึ่งทำให้ทราบได้ว่ามาตรา 440 มีความหมายให้ใช้ในกรณีที่เป็นเรื่องละเมิดต่อทรัพย์สินโดยการเอาทรัพย์สินไปหรือทำให้ทรัพย์สินเสียหาย จึงไม่มีทรัพย์สินนั้นคืนจึงต้องใช้ราคาทรัพย์สิน กรณีเป็น “หนี้เงิน” กฎหมายยินยอมให้เรียกดอกเบี้ยในระหว่างผิดนัดได้ (มาตรา 206, 224) การใช้ราคาทรัพย์สินก็ถือว่าเป็นหนี้เงิน แต่เนื่องจากว่าบ่อเกิดแห่งหนี้แต่เดิมเป็นเรื่องละเมิดมิใช่หนี้เงินซึ่งเกิดขึ้นจากการทำนิติกรรมสัญญา ดังนั้นหากเป็นหนี้ที่ต้องคืนทรัพย์สินอันได้เอาของเขาไปหรือทำให้บุบสลาย จึงไม่ใช่กรณีตามมาตรา 224 ด้วยเหตุดังกล่าวมาตรา 440 บัญญัติขึ้นมารับกับมาตรา 225 ซึ่งเป็นเรื่องให้คิดดอกเบี้ยในจำนวนค่าสินไหมทดแทนเพื่อราคาวัตถุอันเสื่อมเสียหรือไม่อาจส่งมอบได้ไม่ว่าเหตุใดในระหว่างผิดนัด โดยให้คิดดอกเบี้ยตั้งแต่อันเป็นฐานที่ตั้งแห่งการประมาณราคานั้นได้

ปัญหาคือเรียกดอกเบี้ยได้เมื่อใด เรียกได้วันไหน กฎหมายใช้คำว่า “คิดตั้งแต่อันเป็นฐานที่ตั้งแห่งการประมาณราคา” แต่จะเรียกได้วันไหนกฎหมายเขียนไว้ไม่ชัด มีความเห็นของนักนิติศาสตร์อยู่ 2 ความเห็นด้วยกัน

**ความเห็นแรก** เห็นว่าคำ “เวลาอันเป็นฐานที่ตั้งแห่งการประมาณราคานั้น” หมายถึงวันที่ราคาทรัพย์สินนั้นขึ้นสูงสุด (ราคาสูงวันไหนก็ให้คิดดอกเบี้ยวันนั้น)

**ตัวอย่าง** จำเลยขโมยทองคำแท่ง ของนาย ก. ไปวันที่ 1 มกราคม 2531 ทองคำแท่งหนัก 1 บาท ราคา 4,000 บาท ต่อมาราคาในวันที่ 1 เมษายน 2531 ทองคำแท่งหนัก 1 บาท ราคา 5,000 บาท (สูงสุด) เพราะฉะนั้นการคิดดอกเบี้ยในกรณีที่จำเลยขโมยทองคำแท่งของ นาย ก. ไป ตามความเห็นของนักนิติศาสตร์ฝ่ายแรกคิดจากวันที่ 1 เมษายน 2530 อันเป็นวันที่ราคาทองคำแท่งมีราคาสูงสุด โดยคิดดอกเบี้ยจากยอดราคาทองคำสูงสุดคือ 5,000 บาท

**ความเห็นฝ่ายที่สอง** คำว่า “เวลาอันเป็นที่ตั้งแห่งการประมาณราคานั้น” หมายถึงวันที่กระทำละเมิด ตามตัวอย่างที่ยกมากรณีจำเลยขโมยทองคำแท่งของนาย ก. ไป ขณะที่ราคา 4,000 บาท การคิดดอกเบี้ยในการใช้ราคาทรัพย์สินเริ่มคิดตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2530 โดยคิดจากเงิน 4,000 บาท ซึ่งนักนิติศาสตร์ฝ่ายที่สองอ้างว่าในกรณีที่มีการทำละเมิดเกิดขึ้นนั้นกฎหมายลักษณะหนี้ (มาตรา 206) กล่าวว่าลูกหนี้ได้ชื่อว่าผิดนัดมาแต่วันทำละเมิด เพราะฉะนั้นการเรียกดอกเบี้ยก็

ควรจะเรียกตั้งแต่วันที่คิดนัดซึ่งเป็นหลักทั่วไป เหตุผลของนักนิติศาสตร์ฝ่ายที่สองนี้ น่าจะมีน้ำหนักมากกว่าความเห็นของนักนิติศาสตร์ฝ่ายแรก เพราะฉะนั้นคำว่า “เวลาอันเป็นฐานที่ตั้งแห่งการประมาณราคานั้น” นักนิติศาสตร์ส่วนใหญ่จะเห็นด้วยกับความเห็นของฝ่ายที่สองโดยคิดดอกเบี้ยตั้งแต่เวลาที่กระทำละเมิด

นอกจากนั้น ยังมีความเห็นแตกแยกออกไปอีกว่าให้คิดดอกเบี้ยตั้งแต่วันที่ทรัพย์สูญสิ้นไปจากเจ้าของอย่างสิ้นเชิง เช่น เอาทรัพย์ไปเมื่อวานนี้ วันรุ่งขึ้นทรัพย์แตกนุบสลายไป ถือว่าเป็นวันที่ทรัพย์เสียหายไป ถือว่าเป็นวันที่ทรัพย์สูญสิ้นไปจากเจ้าของอย่างสิ้นเชิง อย่างไรก็ดี แม้แต่คำพิพากษาศาลฎีกาก็ยังตัดสินออกมาเป็นหลายแนว แต่คดีส่วนใหญ่โจทก์มักจะเรียกดอกเบี้ยตั้งแต่วันฟ้อง ศาลก็มักพิพากษาให้ตั้งแต่วันฟ้อง

ปัญหาว่า จะเรียกดอกเบี้ยในอัตราเท่าใด เนื่องจากมาตรา 440 มิได้กำหนดอัตราไว้ คำตอบก็คือ เรียกได้ในอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี โดอาศัยประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

- การอ้างความหลุดพ้นเพราะการได้ใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้ครองทรัพย์

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 441 บัญญัติว่า “ถ้าบุคคลจำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายอย่างใด ๆ เพราะเอาสังหาริมทรัพย์ของเขาไปก็ดี หรือ เพราะทำของเขาให้บอบสลายก็ดี เมื่อใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่บุคคลซึ่งเป็นผู้ครองทรัพย์นั้นอยู่ในขณะที่เอาไปหรือขณะที่ทำให้บอบสลายนั้นแล้ว ท่านว่าเป็นอันหลุดพ้นไปเพราะการที่ได้ใช้ให้เช่นนั้น แม้กระทั่งบุคคลภายนอกจะเป็นเจ้าของทรัพย์หรือมีสิทธิหรืออย่างอื่นเหนือทรัพย์ เว้นแต่สิทธิของบุคคลภายนอก เช่นนั้นจะเป็นที่รู้แก่ตน หรือมิได้รู้เพราะความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงของตน”

“If a person bound to make compensation for any damage on account of the taking or damaging of a movable compensates the person in whose possession the thing was at the time of the taking or damage, he is discharged by so doing even if a third party was owner of the thing, or had some other right in the thing, unless the right of the third party is known to him or remains unknown in consequence of gross negligence.”

มาตรา 441 เป็นเรื่องเกี่ยวกับการชำระหนี้ค่าสินไหมทดแทน ซึ่งเมื่อมีการชำระหนี้ไปแล้ว หรือชำระค่าสินไหมทดแทนไปแล้ว จำเลยผู้กระทำละเมิดจะหลุดพ้นหรือไม่เพียงใด

มาตรา 441 สืบเนื่องมาจากว่าถ้าจะต้องมีการคืนทรัพย์ หรือมีการชดใช้ราคาทรัพย์นั้น ปัญหาอาจเกิดขึ้นได้เนื่องจากหนี้ละเมิดไม่เหมือนหนี้ตามสัญญา ซึ่งหนี้ตามสัญญาใครเป็นผู้สัญญา ย่อมทราบได้ ถ้าจะชำระหนี้ตามหลักทั่วไปก็ต้องชำระกับผู้สัญญา ถ้าไม่ชำระกับผู้สัญญาก็ต้องชำระกับผู้ที่ได้รับมอบหมายเช่นตัวแทน แต่ถ้าไปชำระกับผู้ที่ไม่ใช่ผู้สัญญา ก็ไม่หลุดพ้นจากการชำระหนี้ แต่หนี้ซึ่งเกิดจากมูลละเมิดนั้น ในบางกรณีอาจจะไม่ทราบว่าผู้รับชำระหนี้ที่ถูกต้องคือใคร หรือใครเป็นผู้มีสิทธิอันแท้จริงในทรัพย์นั้น จึงเกิดปัญหาว่า ถ้ามีการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนทันทีที่เกิดละเมิด แต่บังเอิญผู้รับการชดใช้มิใช่เจ้าของทรัพย์อันแท้จริง จะทำให้ผู้ละเมิดอ้างความหลุดพ้นจากการชำระหนี้ได้หรือไม่

หลักของมาตรา 441 มีอยู่ว่า ถ้าได้ใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้ครองสังหาริมทรัพย์ในขณะที่เกิดความเสียหาย ผู้ละเมิดก็อ้างความหลุดพ้นจากการชำระหนี้ได้ แต่ต้องหมายความว่าได้ชดใช้ไปโดยสุจริต โดยคิดว่าบุคคลนั้นเป็นผู้เสียหายที่แท้จริง เว้นแต่การชดใช้เช่นนั้นจะเป็นเพราะความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ก็ไม่หลุดพ้นจากการที่ต้องชดใช้ให้

### ข้อสังเกต

การอ้างมาตรา 441 จะต้องประกอบด้วยหลักเกณฑ์ดังนี้

1. ต้องเป็นการละเมิดโดยการเอาสังหาริมทรัพย์ไป หรือทำให้สังหาริมทรัพย์บุบสลาย
2. ต้องเป็นการใช้ให้ไปแล้ว และใช้ให้เต็มจำนวนหนี้
3. ต้องใช้ให้แก่ผู้ครองสังหาริมทรัพย์ในขณะที่เอาไปหรือทำให้ทรัพย์นั้นบุบสลาย
4. ต้องเป็นการชดใช้ให้โดยสุจริต และปราศจากความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง
5. มาตรา 441 ไม่ใช่กับกรณีที่อยู่สังหาริมทรัพย์เสียหาย

## คำถามท้ายบท

ข้อ 1 นายแดงปฏิบัติงานเป็นลูกจ้างของคู่ช่อมอเตอร์ชื่อ “S.V SERVICE” มีนายคำเป็นนายจ้าง นายคำได้วางข้อบังคับไว้ว่า พนักงานของตนจะต้องแต่งกายชุดสีกรมท่า ปักอักษรคำว่า “S.V. SERVICE” ไว้ที่อกเสื้อด้านซ้าย วันเกิดเหตุนายอึ้งนำรถยนต์ของตนมาซ่อมเบรคที่คู่ นายแดงเป็นผู้ซ่อมเบรค แล้วขออนุญาตนายคำขับรถยนต์ของนายอึ้งออกไปเพื่อทดลองเบรคว่าใช้การได้ดีหรือไม่ นายเร็วขับรถยนต์ของตนมาด้วยความเร็วและด้วยประมาทจึงพุ่งเข้าชนท้ายรถยนต์นายอึ้งที่นายแดงกำลังขับอยู่ได้รับความเสียหายเป็นเงินประมาณ 5,000 บาท นายแดงและนายเร็วลงจากรถเพื่อตรวจสอบสภาพความเสียหาย แต่เนื่องจากนายเร็วมีธุระจะต้องไปประชุม ประกอบกับตนเองก็เป็นคนร่ำรวย จึงรีบควักเงินจำนวน 8,000 บาท ชดใช้ค่าเสียหายให้นายแดงไป นายแดงนำเงินไปใช้เป็นประโยชน์ส่วนตัวทั้งหมด ต่อมานายอึ้งเป็นโจทก์ฟ้องนายเร็วให้รับผิดชอบชดใช้ค่าซ่อมรถยนต์ของตนเป็นเงิน 5,000 บาท ดังนั้นนายเร็วจะต้องรับผิดชอบหรือไม่ เพราะเหตุใด

### ธงคำตอบ

หลักกฎหมาย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420, 441

วินิจฉัย การกระทำของนายเร็วที่ขับรถยนต์ด้วยความประมาทเลินเล่อชนท้ายรถยนต์ของนายอึ้งที่นายแดงขับอยู่ ย่อมเป็นละเมิดตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420 อันทำให้นายอึ้งได้รับความเสียหายต่อทรัพย์สินคือรถยนต์เสียหาย

ตามปัญหาเห็นได้ว่า การที่นายเร็วได้ยินยอมชดใช้ให้แก่นายแดงผู้ครองทรัพย์สินนั้นไปแม้จะเป็นไปโดยสุจริต แต่ตนเองก็น่าจะต้องใช้ความระมัดระวังสังเกตดูว่านายแดงแต่งกายในลักษณะที่เป็นพนักงานของคู่ช่อมอเตอร์ ประกอบกับตนเองก็รีบร้อนถือว่าร่ำรวย จึงรีบชดใช้ค่าสินไหมทดแทนไป โดยไม่สอบถามนายเร็วให้แน่นอนอนว่านายแดงเป็นเจ้าของทรัพย์สินโดยแท้จริงหรือไม่เป็นการไม่ใช้ความระมัดระวังเอาเสียเลย เข้าลักษณะเป็นความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงของการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนในกรณีเช่นนี้ นายเร็วจึงหาเหตุผลพ้นจากความรับผิดชอบแต่อย่างใดไม่

ข้อ 2. นายหนึ่งเช่าบ้านของนายสอง นายหนึ่งได้ไปยืมโทรทัศน์ของนายสามมาเพื่อดูการถ่ายทอดสดการชกมวย ก่อนการถ่ายทอดนายหนึ่งได้พบกับนายสี่เพื่อนเก่าสมัยเรียนมัธยมศึกษาซึ่งไม่ได้พบกันมานานกว่า 20 ปีแล้ว นายหนึ่งจึงชวนนายสี่ให้มาดูการถ่ายทอดมวยด้วย ระหว่างดูมวยนายสี่ประมาทเดินเลื้อยถึงกับบุหรืกับพื้นเป็นเหตุให้ไฟไหม้บ้านและโทรทัศน์เสียหาย นายสี่เข้าใจว่านายหนึ่งเพื่อนของตนเป็นเจ้าของบ้านและโทรทัศน์ จึงชดใช้เงินให้นายหนึ่งเป็นค่าบ้านที่เสียหาย 20,000 บาท และค่าโทรทัศน์ 5,000 บาท ต่อมานายสองและนายสามได้เรียกร้องให้นายสี่ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนจากการที่ไฟไหม้บ้านและโทรทัศน์ ดังนี้ นายสี่จะต้องรับผิดชอบหรือไม่ เพราะเหตุใด

**ธงคำตอบ**  
**หลักกฎหมาย** ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 441

**วินิจฉัย** กรณีตามปัญหา โทรทัศน์เป็นสิ่งหามทรัพย์ เมื่อนายสี่ใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ นายหนึ่งซึ่งเป็นผู้ครองทรัพย์ในขณะที่กระทำความเสียหายแล้ว นายสี่จึงหลุดพ้นจากความรับผิดและไม่จำต้องชำระให้แก่ นายสามซึ่งเป็นเจ้าของที่แท้จริงอีก ตามมาตรา 441

ส่วนบ้านเป็นอสังหาริมทรัพย์ จะนำหลักเกณฑ์ตามมาตรา 441 มาใช้บังคับไม่ได้ ดังนั้น เมื่อนายสี่กระทำโดยประมาทเดินเลื้อยเป็นเหตุให้ไฟไหม้บ้านของนายสอง นายสี่จึงต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ นายสองซึ่งเป็นเจ้าของที่แท้จริง

กล่าวโดยสรุป นายสี่ไม่ต้องรับผิดชอบต่อ นายสาม แต่ต้องรับผิดชอบต่อ นายสอง

ข้อ 3. นายขาวทราบว่าทางราชการจะประกาศขึ้นภาษีน้ำมันเบนซิน จึงรีบนำรถยนต์ของตนไปเติมน้ำมันจนเต็มถังและยังซื้อน้ำมันมาเก็บสำรองไว้อีก 2 แกลลอน โดยนำมาเก็บไว้ในห้องเก็บของหลังบ้าน วันเกิดเหตุอากาศร้อนจัดทำให้น้ำมันเบนซินที่นายขาวเก็บไว้เกิดลุกไหม้ขึ้น ไฟจึงลุกลามไหม้บ้านของนายขาวไปครึ่งหลัง เนื่องจากบริเวณไฟไหม้อยู่ติดกับเสาไก่อานายเขียวเพื่อนบ้าน ความร้อนจากเปลวไฟทำให้ไก่อานายเขียวตายไปทั้งหมด 20 ตัว นายเขียวฟ้องให้นายขาวรับผิดชอบใช้ราคาไก่อานายเขียว 20 ตัว และให้รับผิดชอบที่นายเขียวขาดรายได้จากการขายไข่ไก่อานายเขียวซึ่งตามปกติจะเก็บไข่ไก่อานายเขียวได้วันละ 10 ฟองเป็นประจำนายขาวต่อสู้ว่าตนไม่ได้เป็นฝ่ายผิด เป็นเหตุสุดวิสัยเนื่องจากอากาศร้อนจัด ดังนี้ให้ท่านตัดสินคดีนี้

## ธงคำตอบ

หลักกฎหมาย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 437 และ 438

วินิจฉัย นายชาวครอบครัวอรรถพรทรัพย์อันตราขายโดยสภาพตามมาตรา 437 วรรค 2 นายชาวจึงต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้น เว้นแต่นายชาวจะสืบได้ว่าเป็นเหตุสุดวิสัยหรือเป็นความผิดของนายเขียวเอง การต่อสู้ว่าอากาศร้อนจัด มิใช่เหตุสุดวิสัย เพราะน้ำมันเบนซินเป็นทรัพย์สินอันตราขายสามารถติดไฟหรือลุกไหม้ได้ง่าย นายชาวย่อมต้องทราบว่า การนำน้ำมันเบนซินมาเก็บไว้ที่บ้านอาจมีความเสียหายเกิดขึ้นได้ควรระวังไม่กระทำ นายชาวจึงต้องรับผิดชอบใช้ราคาทรัพย์ตามมาตรา 438 และต้องรับผิดชอบใช้รายได้ที่ขาดไปจากการขายไก่ เป็นความเสียหายอันพึงบังคับให้ใช้ เป็นผลโดยตรงจากการกระทำละเมิด ไม่ไกลกว่าเหตุ

### สุภาษิตกฎหมาย

*EXCEPTIO EST STRICTISSIMAE INTERPRETATIONIS*

ข้อยกเว้นต้องตีความโดยเคร่งครัด